

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การพัฒนารูปแบบการจัดการวัดให้เป็นอุทยานการศึกษาในจังหวัดสระบุรี
ผู้วิจัย : พระครูสุนันทกิจโกศล
ปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
: ดร.ทรงวิทย์ แก้วศรี, พธ.บ., ศศ.บ., M.Lib.Sc., PGDLS, พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)
: ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม, พธ.บ., M.A., Ph.D. (Pol.Sc.)
วันสำเร็จการศึกษา : ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๙

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของการจัดการวัดให้เป็นอุทยานการศึกษาในจังหวัดสระบุรี ๒. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการวัดให้เป็นอุทยานการศึกษา และ ๓. เพื่อนำเสนอการพัฒนารูปแบบการจัดการวัดให้เป็นอุทยานการศึกษาในจังหวัดสระบุรี โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณที่มีเนื้อหาสนับสนุนผลการวิจัยชัดเจนมากขึ้น สำหรับวิธีการวิจัย ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและแนวคิดเกี่ยวกับงานวิจัยและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๐ รูป/คน และการวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถาม กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้ใช้บริการอุทยานการศึกษา จำนวน ๔๐๐ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพรรณนา ด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพทั่วไปของการจัดการวัดให้เป็นอุทยานการศึกษาในจังหวัดสระบุรี จากการสอบถาม สภาพทั่วไปของการจัดการวัดให้เป็นอุทยานการศึกษาในจังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อม รองลงมาคือ ด้านการเผยแพร่ น้อยที่สุดคือ ด้านบุคลากร และสภาพทั่วไปของการจัดการวัดให้เป็นอุทยานการศึกษาในจังหวัดสระบุรี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ดำเนินการชักชวนประชาชนรอบวัด กรรมการวัดเข้ามาสนับสนุนสิ่งก่อสร้างในทุกปี ด้านสภาพแวดล้อม สิ่งแวดล้อมซึ่งวัดจัดสร้างขึ้นส่วนมากเป็นอาคารอเนกประสงค์รองรับการทำกิจกรรม โดยแบ่งเป็นส่วน ๆ ด้านการเผยแพร่ จัดกิจกรรมแสดงพระธรรมเทศนาให้ประชาชนได้เรียนรู้หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ด้านบุคลากร พระสงฆ์ บุคลากรฝ่ายคฤหัสถ์ของวัด ประชาชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เห็นความสำคัญของการพัฒนาวัด ด้านการจัดการ เจ้าอาวาสมีการพัฒนาวัดสู่ความเจริญรุ่งเรืองสันติสุขและความมั่นคง ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารกิจการของวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาดูแลแนะนำสั่งสอนพระภิกษุสามเณรและฆราวาสผู้อยู่ในวัดให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้อยู่ในศีลธรรมอันดี ส่วนการศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการวัดให้เป็นอุทยานการศึกษาในจังหวัดสระบุรี ในเชิงปริมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๖ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้าน

สภาพแวดล้อม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๗ รองลงมาคือ ด้านการเผยแพร่ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๔ น้อยที่สุดคือ ด้านบุคลากร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๑๕

๒. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการวัดให้เป็นอุทยานการศึกษา การบริหารจัดการวัดนั้นเจ้าอาวาสวัดจะต้องมีศาสตร์และมีศิลป์ในการบริหารและการจัดการวัด มีศาสตร์ในการบริหารและการจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดการองค์การ การบริหารงานบุคคล การอำนวยการ การประสานงาน การประเมินผลงานและการงบประมาณ ส่วนการมีศิลป์ในการบริหารและการจัดการ ประกอบด้วย ความเป็นผู้นำ มนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน มีศิลปะในการพูดที่ดี โน้มน้าวได้เก่งทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร

๓. การพัฒนารูปแบบการจัดการวัดให้เป็นอุทยานการศึกษาในจังหวัดสระบุรี

๑) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นการจัดการวัดให้มีที่พักผ่อนเพียงพอ สะอาด ร่มรื่น สร้างแรงดึงดูดให้ผู้เข้ามาใช้บริการทางพระพุทธศาสนาได้ชื่นชมกับสภาพแวดล้อมของวัด ๒) ด้านสภาพแวดล้อม เป็นการจัดบริเวณวัดให้มีความร่มรื่นให้สอดคล้องกับการเป็นอุทยานการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ๓) ด้านการเผยแพร่ โดยการจัดให้มีการแสดงพระธรรมเทศนาแก่ประชาชนทั่วไป เยาวชน นักเรียนนักศึกษาที่โรงเรียนและหน่วยงานจัดเข้ามารับฟังพระธรรมเทศนาจากวัด ๔) ด้านบุคลากร โดยจัดพระสงฆ์ภายในวัดที่มีความรู้ความสามารถเป็นผู้ให้ความรู้แก่ประชาชนผู้สนใจทางพระพุทธศาสนา ส่งเสริมให้บุคลากรภายในวัดให้มีการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม ๕) ด้านการจัดการ เจ้าอาวาสได้ถ่ายทอดแนวความคิดการจัดการวัดให้เป็นอุทยานการศึกษาผ่านการกำหนดกิจกรรมที่ดำเนินงานที่ชัดเจน เช่น การจัดแผนการดำเนินงานพัฒนาวัดในแต่ละปีมีการปรึกษาร่วมกับคณะสงฆ์ภายในวัด บุคลากรของวัดทั้งภายในและภายนอก ให้เกิดการวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันที่ชัดเจน